

Tytuł projektu: Czynniki behawioralne w badaniach preferencji deklarowanych oraz ich wpływ na wartość statystycznego życia (VSL), wartość statystycznego roku życia (VSLY) oraz wartość roku życia skorygowanego o jakość (VQALY)

Kwestia ustalenia wartości ludzkiego życia jest znana od wieków, a z filozoficznego punktu widzenia jest to bardzo złożony i wielopoziomowy problem. Oszacowanie ekonomicznej wartości życia jest jednak konieczne w celu przeprowadzenia analizy kosztów i korzyści, która służy informowaniu decydentów, czy proponowane polityki (dotyczące zdrowia ludzkiego) są społecznie pożądane. W związku z tym w moim projekcie badawczym skupiam się na bardzo ważnej kwestii sprawdzenia wiarygodności i trafności szacunków **wartości statystycznego życia (ang. value of statistical life, VSL), wartości statystycznego roku życia (ang. value of statistical life year, VSLY) i wartości roku życia skorygowanego o jakość (ang. value of quality-adjusted life year, VQALY)**, które są powszechnie znane i używane w celu informowania decydentów przed wdrażaniem nowych polityk lub określonych interwencji.

Obecnie najczęściej używane metody w celu oszacowania gotowości do zapłaty za redukcję ryzyka śmiertelności (lub zachorowalności) dotyczą stosowania metod wyceny **preferencji ujawnionych (ang. revealed preferences, RP)** oraz **preferencji deklarowanych (ang. stated preferences, SP)**. Badania RP dotyczą obserwacji danych ze świata rzeczywistego, natomiast badania SP dotyczą prezentacji hipotetycznych pytań. Obie te metody mają jednakże wady i zalety. Metody RP informują badaczy o faktycznych decyzjach podejmowanych w rzeczywistych sytuacjach wyboru, tym samym nie pozwalając na kontrolę wielu czynników, które występują w świecie rzeczywistym. Dodatkowo często uzyskanie takich niezbędnych danych jest bardzo kosztowne. Metody SP, z kolei, pozwalają badaczowi stworzyć hipotetyczne sytuacje wyboru, a tym samym pozbyć się wszystkich czynników wpływających na zachowanie respondenta i skupić się tylko na kilku z nich (będącymi głównym przedmiotem badania). Ponadto uzyskanie danych SP jest często znacznie tańsze. Jednak przeprowadzenie prawidłowego badania SP nie jest łatwym zadaniem, ponieważ wykonane nieprawidłowo może całkowicie zniekształcić otrzymane wyniki. Dlatego badania w tym projekcie naukowym skupią się na metodologii wyceny SP, które dotyczy oszacowania wartości VSL, VSLY i VQALY (z naciskiem na **metodę eksperymentu dyskretnego wyboru**) oraz na tym, jak poprawić wiarygodność i trafność uzyskanych oszacowań.

Niniejszy projekt badawczy poświęcony jest zwiększeniu wiarygodności i trafności oszacowań VSL, VSLY i VQALY uzyskanych za pomocą metod wyceny SP poprzez zbadanie wpływu różnych czynników behawioralnych na otrzymane oszacowania. Główny cel dotyczy zbadania **efektu zakotwiczenia** (informacje napotkane wcześniej, np. przed lub w samym pytaniu, mogą mieć znaczny wpływ na uzyskaną odpowiedź), **altruizmu** (który ujawnia się poprzez obserwację bezinteresownych działań na rzecz innych), obserwacji różnic między **pytaniami bezpośrednimi i pośrednimi** oraz **wpływem czasu na preferencje** (dyskontowanie hiperboliczne i preferencje skupione na teraźniejszości; np. zaobserwowano, że ludzie wolą mniejszą nagrodę wcześniej niż większą nagrodę później, co jest sprzeczne z teorią neoklasyczną, gdzie jednostki powinny maksymalizować swoją użyteczność w dłuższym okresie czasu). O ile wyżej wymienione czynniki behawioralne były już badane w innych dziedzinach, ich uwzględnienie w badaniach odnoszących się do wyceny zdrowia lub życia jest niewielkie. Co więcej, w większości badań nie były one dotychczas wspólnie badane (a przynajmniej w odniesieniu do badań w dziedzinie ekonomii zdrowia).

Warto zaznaczyć, że co roku pojawiają się setki opracowań SP dotyczących wyceny zdrowia, ale tylko kilka z nich dotyczy problemu poprawy wiarygodności i trafności uzyskanych wyników. Jest to jednak kluczowy aspekt, ponieważ bez takiej pewności otrzymane wyniki mogą być nie miarodajne. Moim zdaniem uwzględnienie czynników behawioralnych w badaniach preferencji deklarowanych nie zostało jeszcze odpowiednio zbadane (zwłaszcza w przypadku badań w dziedzinie ekonomii zdrowia), podczas gdy sama literatura ekonomii behawioralnej jest znacząco rozwijana w ostatnich latach. W związku z tym, niniejszy projekt spróbuje wypełnić tę lukę. Dlatego też w moim projekcie badawczym skupię się na bardzo ważnym zagadnieniu sprawdzania rzetelności i trafności oszacowań VSL, VSLY i VQALY, miar powszechnie znanych i mających informować decydentów o wdrażaniu nowych polityk lub różnych interwencji. Niemniej jednak wnioski z tego projektu mogą dotyczyć nie tylko badań skupiających się na preferencjach względem zdrowia lub życia, ale mogą być stosowane w innych obszarach (np. w nawiązaniu do transportu, ekonomii behawioralnej lub badaniach środowiskowych).